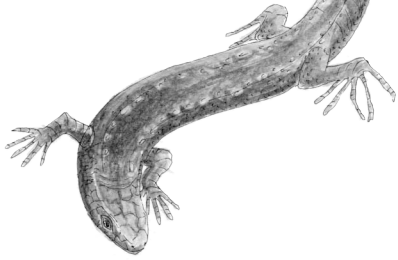

Kivilaiturilla

Kalasääski leikuttelee ilmassa, syöksyy nopeasti alas ja nappaa saaliikseen vedessä uivan lahnan. Jokaisella eliöllä on oma tapansa liikkua.

Liikkuvat eliöt

Lapset jaetaan ryhmiin (sisiliskot, tähkä-ärviät, lahnat, naurulokit) ja sovitaan yhdessä lajin liikkeet. Seistään piirissä ja kalasääski (leikin ohjaaja) käsklee: sisiliskot kyykistykää kivenkoloon, tähkä-ärviät huojukaa, lahnat heiluttakaa pyrstöä, naurulokit liitäkää, kaikki eliöt liikkukaa. Lajit toimivat kalasääsken käskyn mukaan nopeasti. Väärin käskyjä tulkinneet siirtyvät tuomaristoksi. Leikki loppuu, kun yhdenlaisia eliöitä on enää jäljellä.

Totta totisesti

Sisiliskolla on kolme silmää. Kahdella se näkee eteen ja sivulle. Kolmas on pääläella ja sillä se aistii valon ja lämmön. Sisilisko horroskaa kivenkolossa talven ja liikkuu kesällä aurinkoisella säällä.

Mitä vielä?

Leikkikää ”Liikkuvat eliöt” -leikkiä muillakin lajeilla ja uusilla liikkeillä.

sisilisko

Tulvaniityllä

Keväällä Laajalahdelle saapuu tuhansia muuttolintuja. Suurin osa niistä jatkaa matkaansa pohjoiseen, osa jää tänne pesimään. Alku-kesällä kerttuset laulavat rantapensaikossa ja silkkiuikun pallero-poikaset ratsastavat emon selässä. Syksy tuo taas muuttolinnut levähtämään Laajalahdelle, ja niemen talviasukas palokärki kaivelee kuolevista kuusista kova-kuoriaisten toukkia.

Jatkokertomus linnuista

Lapset istahtavat pitkospuille ja penkeille kuin kottaraiset sähkölangalle. Alkaa jatkokertomus linnuista ja kevästä / kesästä / syksystä / talvesta vuodenajan mukaan. Ohjaaja aloittaa esimerkiksi näin: ”Joka kevät västäräkki palaa Elfvi-kin niitylle ja...” tai ”Kesällä sini-tiaisen poikaset tirsuttavat rantapuskossa, kunnes ...”, ”Syksyllä harmaahaikara suunnittelee muuttoa etelään, mutta jos...”, ”Talvella varisten raakunta kertoo, että...”. Kukin lapsi jatkaa vuorollaan kertomusta.

Totta totisesti

Silkkiuikun pesäkeko on uiva lautta. Lehtokerttu kyhää matalalle pensaaseen hataran korsipesän. Räkättirastas rakentaa puuhun heinistä ja savesta puolipallon muotoisen pesän.

Mitä vielä?

Tehkää pihan hiekkalaatikkoon pienenismetsä esim. tikusta lintuja, heinistä linnun pesiä ja pikkukivistä munat, oksista ja lehdistä puut...

suolavihvilä

havukantojäärä

Metsässä

Monet kovakuoriaiset toukkineen asuvat vanhoissa kuusissa. Maahan pudonneen kaarnan alla voi lymytä monia pikkueläimiä. Palokärki hakkaa kuusiin koloja etsiessään hyönteisateriaa.

Miltä tuntuu?

Etsikää ja tunnustelkaa lähimetsän kaatuneista kuusista erilaisia asioita. Älkää nyhtäkö mitään irti!

Mikä on kovaa, mikä pehmeää? Mikä tuntuu karhealta, terävältä, sileältä jne.

Tunnustelkaa erilaisia toukkien syömäkuvioita.

Totta totisesti

Havukantojäärän toukka valmistaa kaarnan alle puutikuista itselleen kotelokehdon, jossa aikuistuva kuoriainen talvehtii.

Mitä vielä?

Laskekaa kannon vuosirenkaista kaadetun puun ikä.

Käyntiosoite:
Villa Elfvikin luontotalo
Elfvikintie 4, 02600 Espoo
Puhelin: 043 826 9208
www.espoo.fi/villaelfvik
villaelfvik@espoo.fi

Esi- ja alkuopetukseen: Leikkien Luonnon helmaan

Elfvikin niemeä kiertää Luonnon helmassa -polku. Taiteilehtisen toiminnat liittyvät luontopolun seitsemään luontopilariin. Mitä vielä? -tehtävät voi tehdä joko ennen tai jälkeen Villa Elfvikin retken.

Luontopolku on 700 metriä pitkä ja metrin levyinen. Osa reitistä on hiekkatietä ja osa pitkospuu-polkua. Ruovikossa seikkaillaan ponttonisilta pitkin. Lumiseen aikaan reitti on auraamaton.

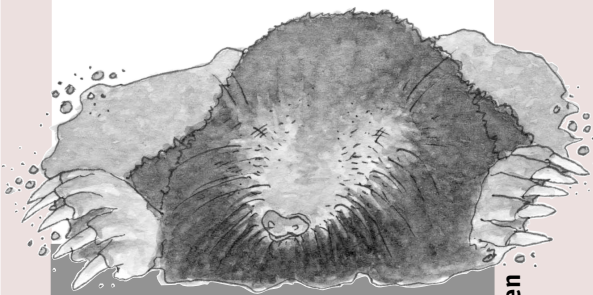
Espoon kaupunki, Mosatonttu oy ja Vappu Ormio 2008

Laajalahden
luonnonsuojelualue

Niemi rauhoitettu on,
metsä siis koskematon.
Aistit valppaina kulje,
luonto vain muistiisi sulje.

Puutarhassa

Kontiainen kaivaa isoilla etutassuillaan multamaahan monihääräisiä käytäviä, kun se etsii lieroja, toukkia ja hyönteisiä. Nurmikolle ilmestyneet multakasat ovat silkkiturkin työmaan jätekuormia.

kontiainen

Kontiaiset ja lierot

Yksi lapsista on kontiainen ja loput lieroja. Rajatun leikkialueen sisällä kontiainen kulkee takaperin käsillä kaivausliikkeitä ilmassa haroen ja ruokaa hakien. Lierot yrittävät väistellä ahmattia jalat ristissä kiemurrellen. Kiinni saatu liero muuttuu saalistavaksi kontiaiseksi. Leikki loppuu, kun kaikki ovat kontiaisia.

Totta totisesti

Karkkipussin kokoinen kontiaisahti synnyttää heinillä vuorattuun pesäkammioon 3-8 nakua poikasta. Ravitseva tissimaito kasvattaa poikaset kuukaudessa emon kokoisiksi. Kontiaisen nimi oli ennen maamyyrä.

Mitä vielä?

Tutkikaa luontokirjoista pikkunisäkkäiden eroja: häntiä, korvia, hampaita, kokoja, turkkien värieroja ja tassujen lumijalkia. Toiset ovat petoja ja toiset kasvisyöjiä!

Rantalehdossa

Rehevässä rantalehdossa elää miljoonia pieniä ja jokusia silmin näkyviä eliöitä. Sienien rihmastot kasvavat maan alla ja näkyvä osa on sen itiöemä.

Sienirihmastot ja itiöt

Lapset jaetaan ryhmiin: hytykät, rypykät, risakkaat, nahikkaat, nuijakkaat ja vinokkaat. Ryhmät ovat kyykyssä käsi kädessä sienirihmastona ja odottavat käskyä: "Itiöitä heittäkää: HYTYKÄT!" ja hytyäksi nimetyt sienet nousevat ylös, nakelevat käsillään näkymättömiä itiöitä joka suuntaan ja menevät takaisin kyykyyn. Käsky toistetaan eri sienien nimellä, kunnes kaikki ovat varmasti saaneet heittää itiönsä rantalehtoon.

Totta totisesti

Luonnossa saattaa elää vielä tuntemattomiakin eliöitä.

Mitä vielä?

Tutkikaa luopilla eli suurennuslasilla lehtomullan elämää.

Lukekaa Laajalahden luonnon-suojelualueesta Metsähallituksen www.luontoon.fi -sivuilta.

valkojalkahiippo

Ruovikossa

naurulokki

Kuunnelkaa hiljaa ruovikon ääniä kuten tuulta, liikennettä, lintujen laulua, lokkien kirkunaa, suden-korentojen rapinaa jne. Luonto on täynnä erilaisia ääniä.

Lintujen äänet

Leikkijät asettuvat riviin ja reunimmainen raakkuu - livertää - piipittää kuiskaten jonkun linnun laulun seuraavalle, joka kuiskaa kuulemansa seuraavalle. Rivin viimeinen sanoo ääneen kuulemansa. Viestin lähettänyt vastaa alkuperäisellä ääntelyllä ja kertoo linnun nimen.

Totta totisesti

Harmaahaikara raakkuu käheästi "kah-ähr".

Viiksitimali sanoo pontevasti "pshing" ja näppäillen "pett pett pett".

Sinitiainen kutsuu "sisisydu" ja laulaa "siih siih si-syrrr".

Naurulokki metakoi kovaa "krearr krearr" ja terävästi "kek kekek".

Mitä vielä?

Perustakaa luontobändi pihalla ja kerätkää soittimet luonnosta esim. kivikastanjetit, oksapalikat, jäärumpu, soramarakassit, ruohopilli...

Huvimajalla

Eri hämähäkkilajeilla on omansalainen verkko. Etsikää jonkun hämähäkin verkko ja tutkikaa sitä tarkkaan.

Käsijalkaiset

Lapset muodostavat ryhmissä omista raajoistaan monijalkaisia eliöitä. Esimerkiksi näin: Muuttukaa hämähäkeiksi niin, että jokaisessa 8-jalkaisessa hämähäkissä on neljä lasta, kaikilla vain yksi jalka ja yksi käsi maassa.

Kun kaikki leikkijät ovat muuttaneet käsineen ja jalkoineen sovitukseksi eliöksi, otukset liikkuvat hassussa raajamuodostelmassa hiukan. Kompuroinnin ja naurun jälkeen ohjaaja sanoo uuden lajinimen.

- Nisäkkäät; 4 jalkaa, esim. korvayökkö-lepakko
- Perhoset; 6 jalkaa, esim. olkiyökkönen
- Linnut; 2 jalkaa, esim. vihervarpunen
- Niveljalkaiset; esim. metsäjuoksiainen 30 jalkaa

Totta totisesti

Ristihämähäkki kehrää syljestään tahmean pyyntiverkon, popsii sen käytön jälkeen suuhunsa ja kehrää siitä taas uuden seitin.

Mitä vielä?

Valmistakaa yhdessä herkullinen hämähäkin näköinen välipala, esim. sämpyläselkä, kinkkukuviot, porkkanasuikalejalat, kurkkusilmät...

ristihämähäkki